

ئاکارى ناشپرین، لە کى دەوەشپىتەوە؟

اٹھمین عہزیزی

چاکه کاری و پاراستنی قازانچی گشتنی و زینگه پاریزی، به پیچه وانهی په یامه کهی سه رده می روشنگه ریبه و سه روهه ری عه قل و هوشیاری و تیگه یستuwویی تاکی کومه ل پیشیل ده کات و ته نیا چهواشے کاری و پاسیف بونی ئه و ئایین و نایدیپولوزیانه لی دوهه شیته وه. بؤ نموونه دهزاین که، له هیچ ئایین و فرموده يه کی ئاسمانیدا، زیان گه یاندن به ژینگه و قازانچی گشتنی (دارستان، سروشت، گیان لە بهران، ئاو، خاک و...)، پەسەند نییە و داواي پاراستنی کراوه. بەلام بىن گومان زۆربەي زۆرى ئه و كەسانەي کە ئه و ئاكارە ناشیرینانه يان (سووتاندنی دارستان و راوى بىن ردویه و...) لى دوهه شیته وه، باوھر هینه رانی ئه و ئایینانه. بەلام له بەر ئه وھی ئاواز و تیگه یستuwویی ئه و كەسە دهور ناگیزیت و بە بیر و میشکى خۆی، خراب و چاکەي ئەمۇ ئاكارانەي لېك نەداوهەنە، بؤ بەرژەوندی خۆی له هەر جۆره زیان گە یاندیك دەستى نەپاراستووه. ئەگەريش دەست پاریزیه کە لە ئارادا بۇویت، ئەوا ملکەچیيە کى بى ئەملاو ئەولا (اطاعت كوركورانی) بۇوه و هيچى تر.

نموده کی زیندووی دیکه بُو سه لماندنی نه و راستیه
که نه قل و تیگه یشتووی، باشترين رئی پیشانده ری تاکه کانن،
نه وه که؟ نهندامان و دُوستانی NGO یه ک و ک
نهنجومه نی سه وزی چیا؛ له په پری تیگه یشتووی و له بهر
نهوهی راویزی عهقلی خویان کردووه، ژینگه پاریزی و
خوش ویستی سروشیان، لهباتی بی هله لویستی و زیان
گه یاندن به ژینگه و سروشت، هله بژاردووه. که وابوو
سه ردنه می نابالقی و مندالیه تی مرؤف به سر چووه و هدر
که سه و نه بی به میشکی خوی بیر بکاته وه. باشترين ریگاش
بُو دور کردنوه مرؤفه کان له زیان گه یاندن به ژینگه و
قازانجه گشتیه کان، بردنه سه رمه وی ناستی هوشیاری و
تیگه یشتووی و ده گیر کردن و به کار هینانی عهقل و
زانست و فامی تاکه کانی کومهله. ئلهه ت، سیسته میکی
کارای فیکردن و بارهینانی دلسوز و زانستیانه، له سه رهه تای
مندالیه و له خویندنگا کاننوه، نه توایت دهوریکی باش و
به که لک له چاکسازی کومهله و پاراستنی ژینگه و
خوش ویستی سروشت و ولاط بگیریت.

سده‌ی ۱۸ ای زایینی، له ثوروپا، وه ک سه‌ردۀ می
قل) و روشنگه‌ری ناوزد کراوه. دهیان فیله‌سوفی
ولتر، دیدر، کانت، روسو، مونتیسکو... له
دا، له هنگاویکی روشنیرانه، به تیوی لایه‌نگری له
ژ. به نهانی و بیرو که دارپزیوه کان هه‌ستانه‌وه و
ش و تیشكی زانست و بیر کردن‌وه و عه‌قایان هاویشته
قوژینی هه‌سته بی بنه‌ما و کونه په‌ره‌ستانه کان. هیزی
گه‌یشتن، بوقاره‌سه‌ری گرفته کومه‌لایه‌تی و
و فرهنگیه کان، هاته مه‌یدان و رایگه‌یاند که؛
بروکه‌ی پروپوچ و مل که چیی ده‌سلات، باوی
ره روانگه‌ی فیله‌سوفانی سه‌ردۀ می روشنگه‌ریه‌وه؛
ریتوینیکی بی هله و کم و کووبری نییه، به‌لام
ری پیشانده‌ره. که وايه له کاتی پیویستدا له گه‌هن
حوت راویز بکه. "له سه‌ردۀ می روشنگه‌ریدا، هه‌ممو
رو و به‌رووی پرسیار دهیته‌وه: ئنم کومه‌لگه بوقایه؟
چژون به‌پیوه ده‌چیت؟ ئایا مرؤوف ده‌تواست باشترا

ئیستا تیمە له سەدەدی ٢١ دا دەزىن. شەپۇلە بەھىزە کانى رۆشنىڭگەرى، دەمىنکە، ناوهز و مىشكى مەرۋە ئەلاتانى رۆزىھە لاتىشى گەرتۇۋەتەوە و چىستر پىيويست ناڭاتى ئايىدى يۈلۈزىيە كان؛ يە كەتا زىمىرى مەيدان بن و تاك بى بىر كەردنەوە و راۋىز لە گەل عەقلى خۆى، لە مىشك و بېرۇكە فەرمۇودەي ئەم و ئەو كەلگە وەر بىگرى. لە راستىدا ئەزمۇون و بەراورد و تاقىكارى، بە هەزاران جار سەلماندوھىيەتى؛ تا كاتىكى مەرۋە نە كاتە ئەو ئاستەرى كە يېتىوانى بە پىوانەي عەقل و تىكە يىشتووپى و هوشىارى خۆى، چاڭك و خراپى تىو كۆمەل و زىنگە و بالادەستىيى بەرژەوندى گىشتى بە سەر بەرچەومنى تاك، لىك بەدانەوە، قەد لە بەر چاۋى رەشى ئايىدى يۈلۈزى و ئايىن و ئايىزاكان و فەرمۇودەي پياواچاڭاكان، ئامادە ئايىت ياسا و رىسا كانى كۆمەل كاچىيە كى پىشكەتتۇر، رچاۋ بىكتە و هەر دەم بى لە بەرچاۋ گەرتىنى قازانجى كۆمەلگە و زىنگە و لاتە كەمى، بەرچەومنى تەسک و كاتىي خۆى دەسەپېتتى. كەلگە وەر گەرتىن لە ئايىدى يۈلۈزى و ئايىن و ئامۇزىگارى و ھىما دەستە، بە كان بە ناحا، كى دىز ئەندامان ئە كەممە، بە

امروزه اکثر کشورهای جهان به توریسم به عنوان یک صنعت پایدار می‌نگرند و برای آن برنامه ریزی های کلان و بودجه‌های هنگفتی صرف می‌کنند. توریسم به غیر از بعد اقتصادی، از لحاظ فرهنگی - اجتماعی نیز حائز اهمیت است. منطقه ما نیز به علت دارا بودن ظرفیت های بسیار زیاد توریستی و گردشگری، این پتانسیل را دارد که به عنوان قطب توریستی غرب کشور و حتی ایران قرار گیرد و با توجه به عدم وجود کارخانه، شرکت و کارگاهی در خور توجه می‌تواند زمینه اشتغال فراوانی را هم ایجاد کند (بر اساس آمارها، ۳ توریست = ایجاد ۱ شغل)، که این امر نیازمند عزم جدی و گام بلند دولت در این راستا و برداشتن ذهنیت های منفی و همراهی و توان رسانه ملی و سایر رسانه های مرکز می‌باشد. اما آنچه که به عنوان وظیفه ما (مردم) مطرح است این است که ۱- وقتی ادعای وطن دوستی را داریم، این ادعا را تبدیل به عمل نموده و در حرارت و پاکیزگی آن کوشاییم. ۲- به هنگام آتش گرفتن جنگل ها فوراً احساس مسئولیت نموده و در اتفاقی آن نقش داشته باشیم. ۳- ذهنیت غلط و ناصواب "به من چه" را کم کم از خود دور نموده و در برابر تخریبگران وطنمن باشیم و آن ها را سرزنش کنیم. ۴- زریبار و محیطمن را جزو خانه خود به حساب آورده و در پاکیزگی و زیبایش نهایت دققت را به عمل آوریم. ۵- به هنگام حضور در تفریحگاه ها زیبایه هایمان را به حال خود رها نکنیم. ۶- با مهمانان به خوبی رفتار کرده و در شناساندن اماکن تاریخی، فرهنگی، بازار و اسکان و ... به آن ها کمک کنیم. ۷- از فروختن اجنباس تقلیلی و گران قیمت به مهمانان خودداری نموده و محیطی را برایشان فراهم کنیم که احساس امنیت و

امیدوارم با رفتار و کردار و خواسته هایمان کاری
کنیم تا مایی که از صنعت امروزیں ایران بی بهره بوده
ایم؛ حافظل بتوانیم با توسعه آنکو توریسم، ضمن حفظ
جاذبه های طبیعی و گردشگری، از آن در راستای ایجاد
اشغال و توسعه بادبار بهره سرم.

ویژه نامه‌ی این شماره:

ضرورت درختکاری در منطقه و استقبال از مهمانان نوروزی

جمع آوری زباله مشارکت نمودند. هر چند که روستا زباله‌ی زیادی را در خود جای داده بود اما بعد از اتمام کار، سیمای روستا شایسته و آرامشته بود. در این مراسم آقای عرفان حسینی به نمایندگی از انجمن سبز چیا، شعور و شور مردم در این مراسم را ستود و با اشاره به تاثیرات مستقیم پاکیزگی در زندگی و سلامت اهالی روستا، خاطر نشان کرد که حفظ پاکیزگی محیط زیست در تمامی عرصه‌ها وظیفه یکایک مردم است و هر کسی باید از جایگاه خود نسبت به آن احساس مسئولیت نماید. این مراسم در ساعت ۱۷:۳۰ با پذیرایی مردم از اعضای انجمن سبز چیا خاتمه یافت.

جوانان فهیم و طبیعت دوست بالک فقط به پاکسازی اکتفا نکرده و روز سه شنبه ۸۹/۱۲/۲۴ نیز به کاشتن حدود ۲۵۰ نهال همت گماشتند. این مراسم با شکوه نیز با حضور اعضای انجمن سبز چیا از شهر و سایر روستاها برگزار شد. اعضای چیا در روستای بالک با همیاری دهیار روستا، از چندین روز قبل چاله‌ها، نهال‌ها و کود مردم نیاز را آماده کرده بودند.

آقای عبدالیانی از بانیان این دو مراسم و فعالین عرصه زیست محیطی روستای بالک ضمن تشکر از انجمن سبز چیا و مردم روستا، ابراز امیدواری کرد که این حرکت جمعی زمینه ساز توسعه، دوستی و پاکیزگی پایدار روستا شود و ابراز داشت که این حرکت نباید آخرین تلاش جهت نهادنی نمودن فرهنگ زیست محیطی باشد و نقش جوانان، نوجوانان و حتی کودکان را اصلی ترین رکن این مهم دانستند.

چور و ننه روستا تکانی شدند روستاهای مریوان یکی پس از دیگری پاکسازی می‌شوند.

به گزارش کمیته فرهنگی انجمن سبز چیا، روز جمعه ۸۹/۱۲/۲۰ روستاهای چور و ننه از توابع شهرستان مریوان پاکسازی شدند. این مراسم که از سوی انجمن سبز چیا و تیم‌های زیست محیطی این دو روستا برگزار شد، با استقبال فراوان از سوی مردم روبرو شد. این مراسم ساعت ۹:۳۰ صبح روز جمعه با سخنرانی محمد ناجی کانی ساتانی، مدیر عامل انجمن سبز چیا در نه آغاز شد. ایشان در افتتاحیه به نقش سییار مهم این دو روستا در حفظ محیط زیست منطقه اشاره کردند و خاطر نشان ساختند که این حرکات شایسته باید در سایر روستاها تا ریشه کن شدن اندختن زباله در محیط روستا و طبیعت تداوم یابد. دکتر کاوه باخوشی نیز به فعالیت این دو روستا در امر کنترل آتش سوزی جنگل‌ها اشاره نمودند و چور و ننه را سرمشق

در بیانیه انجمن سبز چیای مریوان آمده است: «در پی خبر شهادت چهار تن از محیط‌بانان خدوم و زحمتکش استان کردستان، آقایان «کمال حسین پناهی»، «محمود احمدی نژاد»، «عمر مرغوبی» و «مسعود علیخانی» انجمن سبز چیا ضمن تسلیت به خانواده‌های داغدار این عزیزان، پرسنل ادارات محیط زیست و دوستداران طبیعت، مراتب انسانی اعلام داشته و از مراجع خود را از این حرکت غیر انسانی اعلام داشته و از مراجع اجرایی و قضایی زیربط خواستار پیگیری سریع و برخورد قاطع با مسیبین این حادثه ناگوار می‌باشد.»

در همین حال انجمن سبز سقز نیز با انتشار بیانیه‌ای ضمن محکوم کردن این حادثه ناگوار که منجر به شهادت چهار پرسنل خدوم و زحمت کش محیط زیست کردستان شده است، آورده: شهادت این محیط‌بانان زحمت کش بار دیگر مظلومیت محیط زیست را در استان کردستان به نمایش گذاشت.

احمد نیلوفری دیر انجمن سبز سقز در حاشیه مراسم تشییع شهدای محیط‌بان به خبرنگار مهر در سنتنچ، گفت: بدون شک این جنایت در هیچ قالب و چهارچوبی پذیرفته شده نیست و این این اقدامات تحت هر شرایطی و توسط هر گروه و جریانی که روی دهد محکوم است.

وی خاطرنشان کرد: یکی از انتظارات ما از مسئولان و مدیران این است که هر چه سریعتر نسبت به شناسایی و دستگیری عوامل این حرکت ضد بشری اقدام کنند.

روستای بالک پاکسازی و نهالکاری شد

مراسم پاکسازی و نهالکاری روستای بالک با مشارکت اهالی روستا در دو برنامه برگزار شد. به گزارش کمیته فرهنگی انجمن سبز چیا، روز جمعه ۸۹/۱۲/۱۳ روستای بالک شاهد جنب و جوش جوانان روستا از ساعت ۸:۳۰ صبح بود که با چکمه و لباس کار، رودخانه‌ی روستا را از زباله پاک می‌کردند. فکر این حرکت شایسته که از سوی تیم زیست محیطی انجمن سبز چیا، آقایان عثمان عبدالیانی، امید مرادی، ثاوات قادری، عطا سهرابی و آرام ابراهیم دوست در بین جوانان منعکس شده بود، با همت تمامی اهالی روستا عملی شد. این مراسم که با همانگی انجمن سبز چیا سازماندهی شده بود، با حضور فعال اعضای این انجمن رنگ و بوی خاصی به خود گرفت. اعضای انجمن سبز چیا ساعت ۳ بعد از ظهر به دوستان خود پیوستند و با حضور انجمن، افراد زیادی به خصوص کودکان و نوجوانان در این حرکت شایسته مشارکت نمودند. آقای عبدالله یوسفی دهیار این روستا نیز با استقبال گرم از انجمن سبز چیا و حضور شایسته در پاکسازی روستا، از افرادی بودند که پا به پای مردم در امر

چهار روز پس از واقعه سنتنچ؛

مجلس شهادت محیط‌بانان استان

کردستان را تسلیت گفت

به گزارش سبزپرس، «محمدحسن ابوترابی فرد» در جلسه علنی روز سه شنبه ۱۷ اسفند مجلس شورای اسلامی شهادت ۴ نفر از محیط‌بانان استان کردستان را به خانواده‌ها، مردم و مسئولان این استان تبریک و تسلیت گفت و آزوی صبر برای خانواده‌های آنان کرد.

چهار مامور گارد حفاظت محیط زیست استان کردستان روز جمعه ۱۳/۱۲/۸۹ در حین انجام ماموریت در محدوده روستای «دوشان» در ۱۰ کیلومتری شهر سنتنچ مورد هجوم عده‌ای ناشناس قرار گرفته و هر چهار نفر به ضرب گلوله به شهادت رسیدند. ضارب یا ضاربان، جسد این محیط‌بانان را در درون خودروی خدمتی آنان قرار داد و خودرو را به قعر دره سرازیر کرده بودند.

از بد تاسیس سازمان حفاظت محیط زیست تا کنون ۱۱۱ محیط‌بان در حین انجام وظیفه جان خود را از دست داده‌اند. از ابتدای سال جاری نیز ۶ محیط‌بان در حین خدمت، هدف گلوله قرار گرفته و جان خود را از دست داده‌اند.

«محمود احمدی نژاد»، «عمر مرغوبی»، «کمال حسین پناهی» و «مسعود علیخانی» چهار محیط‌بانی بودند که روز جمعه در کردستان به شهادت رسیدند.

از میان ۱۱۱ محیط‌بانی که تاکنون جان خود را از دست داده‌اند، تنها «صابر الله داد» به عنوان رسمی «شهید» شناخته شده است.

تسلیت رسمی و واکنش نمایندگان خانه ملت در مورد شهادت محیط‌بانان کردستانی، از مددود واکنش‌های مجلس شورای اسلامی در قبال مسئله شهادت محیط‌بانان و جنگل‌بانان است.

تشکل‌های زیست محیطی کردستان

شهادت محیط‌بان را محکوم کردند

سنتنچ - خبر گزاری مهر: تشکل‌های زیست محیطی استان کردستان با صدور بیانیه‌های جدآگاهه شهادت چهار مامور محیط‌بانی استان در سنتنچ را محکوم کردند.

به گزارش خبرنگار مهر در سنتنچ، انجمن‌های چیا از شهرستان مریوان و انجمن سبز شهرستان سقز با صدور بیانیه‌های جدآگاهه شهادت چهار مامور محیط‌بان اداره کل حفاظت محیط زیست استان کردستان را محکوم کردند.

زنگ خطری دیگر برای نابودی جنگل‌های زاگرس

مساحت جنگل‌های زاگرس مرکزی ۹۶ هزار هکتار کاهش یافت

سیزپرس - گروه محیط طبیعی: بر اساس آخرین نتایج بدست آمده از مقایسه تصاویر ماهواره‌ای، سطح اراضی دارای پوشش طبیعی جنگلی در محدوده پروژه حفاظت از تنوع زیستی زاگرس مرکزی، از حدود ۳۶۰ هزار هکتار در سال ۱۹۷۵ به ۲۶۳ هزار هکتار در سال ۲۰۰۷ کاهش یافته است.

به گزارش سیزپرس و به نقل از دبیرخانه پروژه حفاظت از تنوع زیستی زاگرس مرکزی، ارزیابی و بررسی روند تغییرات پوشش جنگلی در سیمای حفاظتی زاگرس مرکزی با استفاده از فناوری سنجش از دور و سیستم اطلاعات جغرافیایی نشان داد سطحی حدود ۹۶ هزار هکتار از اراضی جنگلی زاگرس مرکزی در طی ۳۲ سال تخریب شده و یا دچار تغییر کاربری شده‌اند.

بر اساس این گزارش در دوره‌های زمینی مورد بررسی، بیشترین میزان تخریب در طی سالهای ۱۹۷۵ تا ۲۰۰۰ رخ داده است. به طور کلی در مجموع ۸۵ هزار و ۸۰۰ هکتار در طی سالهای ۱۹۷۵ تا ۲۰۰۷ پوشش طبیعی جنگلی به مزارع کشاورزی تبدیل شده است. این گزارش همچنین بر این نکته تاکید دارد که بیشترین میزان تبدیل اراضی جنگلی در سال‌های گذشته، به کاربری کشاورزی بوده است. عملده ترین دلیل آن نیز استعداد و توان تولید زیاد این اراضی برای تولید محصولات کشاورزی می‌باشد.

پروژه حفاظت از تنوع زیستی زاگرس مرکزی با حمایت مالی تهیلات جهانی محیط زیست (GEF) برنامه عمران ملل متحده و سازمان حفاظت محیط زیست از سال ۲۰۰۵ عملیات اجرایی خود را آغاز کرده است. حفاظت از تنوع زیستی، تقویت نظام مناطق حفاظت شده و کاربری پایدار در بخش‌های کشاورزی، جنگلداری، مراعع، آب و توریسم از جمله اهداف این پروژه است.

در حال حاضر محدوده ای به وسعت ۲.۵ میلیون هکتار در ۴ استان چهارمحال و بختیاری، فارس، اصفهان و کهکلویه و بویر احمد که از تنوع زیستی بالایی برخوردارند، تحت پوشش این پروژه بین المللی قرار گرفته است.

گذاشته شده بود.

۳هزار و ۴۰۰ مورد آتش سوزی در سال ۸۹ ۹۰۰ مورد آتش سوزی در کردستان

سیزپرس - گروه منابع طبیعی: هر چند که آتش سوزی در جنگل‌ها مورد چندان دور از ذهنی نیست و در هر جنگلی به خصوص در موقع خشکسالی احتمال آتش سوزی وجود دارد، اما سال ۸۹ از این لحاظ سال قابل توجه و البته بدتری بود، چه در جنگل‌های ایران و چه جنگل‌های بسیاری از نقاط دنیا. در این میان در حدود ۲۵ درصد آتش سوزی‌های ۱۰ سال اخیر در ایران به تنهایی در سال ۸۹ رخ داده است. بر اساس اعلام انجمن های محلی، بیش از ۹۰۰ مورد از این آتش سوزی‌ها در استان کردستان و در جنگل‌های این استان رخ داده است.

حسین میرزاپی، مدیر کل دفتر حفاظت و حمایت سازمان جنگل‌ها در گفت و گو با سیزپرس با ارائه آماری در این باره گفت: در ۱۰ سال اخیر و بین سال‌های ۷۹ تا ۸۹ در حدود ۱۴۸ هزار هکتار از جنگل‌های ایران طعمه حریق شده است. او در پاسخ به این که این میزان حریق در قالب چند فقره آتش سوزی رخ داده است، گفت: این آتش سوزی‌ها در قالب ۱۴ هزار مورد حریق اتفاق افتاده اند که از این میزان، رقم قابل توجهی یعنی در حدود ۳ هزار و ۴۰۰ فقره فقط در سال ۸۹ رخ داده است. مدیر کل دفتر حفاظت و حمایت سازمان جنگل‌ها در مورد اقداماتی که دفتر متبعش برای جلوگیری از آتش سوزی انجام می‌دهد، گفت: اقداماتی مانند ایجاد جاده دسترسی و تامین منابع آبی برای اطفال حریق به علاوه تامین تجهیزات انفرادی و اجتماعی از اقداماتی است که این دفتر انجام می‌دهد.

از سوی دیگر قادری، عضو انجمن چیا که از انجمن‌های فعال محیط زیست در استان کردستان است در مورد آمار موارد آتش سوزی گفت: بیش از ۹۰۰ مورد آتش سوزی در سال ۸۹ در کل استان رخ داده است که در حدود ۸۷۶ مورد به مریوان و سروآباد اختصاص داشته است. او در مورد این که آیا در فصل بارش نیز مواردی از آتش سوزی دیده شده یا خیر؟ گفت: با وجودی که مسئولان ترجیح می‌دهند بگویند که این آتش سوزی‌ها طبیعی بوده و ناشی از خشکی هواست، رخ دادن ۱۰ مورد آتش سوزی در زمستان بر عمدی بودن این آتش سوزی‌ها دلالت می‌کند و به نظر می‌رسد زنجیره ای از عوامل انسانی عمداً می‌خواهد این جنگل‌ها از بین برond.

و الگویی برای منطقه ذکر کردند. در این مراسم دهیاری روستاهای نیز حضور داشت و همگام با تعداد پر شمار مردم به پاکسازی پرداختند. این مراسم در ساعت ۱۱ و با کاشت چندین نهال به پایان رسید. بعد از روستای ننه، روستای چور نیز پاکسازی شد که با توجه به کثرت افراد شرکت کننده به ویژه از اهالی روستا بسیار سریع به اتمام رسید. از زیبایی‌های این مراسم، حضور اهالی دو روستا از ابتدای پاکسازی در روستای ننه تا انتهای برنامه پاکسازی در ساعت ۱۳ در روستای چور بود. این مراسم با تشکر و قدردانی انجمن سیزپرس چیا از حاضرین به اتمام رسید.

آقای سرکوت عبدی از اعضای فعال تیم زیست محیطی روستای چور ضمن ابراز خرسندی از انجام این حرکت شایسته، نهادینه شدن تفکر زیست محیطی در بین تک تک اهالی روستاها را از مهمنترین اهداف فعالیت انجمن سیزپرس چیا بر شمردند و در این راستا به تداوم کار تا رسیدن به جامعه ای زیست محیطی خبر دادند. این عضو فعال انجمن ابراز داشتند که هر چند انجام این فعالیت‌ها بسیار مهم است اما جهت امتحان کامل زیاله نیز باید دهیاری‌ها با جذب بودجه برای سازمان دادن اصولی و از بین بردن زیاله‌ها تدبیری اساسی بیاندیشند.

لازم به ذکر است که روستای "سیاناو" نیز در همین راستا روز پنجم شنبه مورخ ۸۹/۱۲/۱۹ از سوی جوانان طبیعت دوست و اعضای فعال تیم زیست محیطی انجمن سیزپرس چیا پاکسازی شده است. در این اقدام، سطح روستا، اطراف جاده‌ای اصلی و رودخانه فصلی روستا از وجود زیاله پاکسازی شده است.

مریوان، ترمینال هوایی

فیلم "مریوان، ترمینال هوایی" با تصاویر واقعی از بمباران‌های مریوان در سینما کردستان اکران شد.

این فیلم که توسط موسسه نیما فیلم با کارگردانی فرید نیکخواه تهیه گردیده است، حاوی تصاویری واقعی از بمباران‌های مریوان در سال‌های جنگ است و نشان دهنده‌ی واقعیاتی از سال‌های درد و رنج مردم منطقه است که تا به حال به آن توجهی در خور نشده است. هر چند که این فیلم مریوانی تا کنون آن چنان که باید، مورد توجه و نقد در رسانه‌های معتبر قرار نگرفته است اما نظر به دشواری‌های ساخت و تولید و همچنین به عنوان محدود فیلم‌های ساخته شده در مریوان بسیار حائز اهمیت است. این فیلم با همکاری موسسه خیریه باران رحمت مریوان، دانشگاه آزاد مریوان و نمایشگاه فرش وان ساخته شده است. این فیلم از تاریخ ۸۹/۱۲/۱۷ در سینما کردستان واقع در طبقه دوم مجتمع تجاری کردستان به نمایش عموم

ناصر کانی سانانی

سد خاکی دریاچه، طنابی بر گردن زریبار!

بر اثر شکایات سازمان حفاظت محیط زیست در مراجع قضایی مطرح شد که نمی‌دانم چه سرانجامی یافت. در سال های اول و دوم بهره برداری، که آب به مقدار فراوان در اختیار کشتکاران قرار گرفت موجب بی توجهی روسانیان به منابع آب طبیعی و در نتیجه محو و نابودی مجاری آن‌ها گردید. علاوه بر این، برآندهای ناشی از انشای شدن آب در پشت سد و ممانعت از تخلیه طبیعی رسوبات وارد به زریبار کمیت و کیفیت چشم‌های جوشان کف زریبار را تقلیل داده است. خشکسالی منبعث از کم شدن نزولات جوی، سرازیر شدن آلاینده‌های انسانی و دامی به زریبار از هر طرف، بی توجهی عامه به حفظ محیط آن و از همه مهم‌تر، فقدان برنامه اساسی برای رفع این خطرات، زریبار را با خطر مرگی تاسف بار مواجه کرده است. می‌بینیم که روز بروز بر

دانمه نی زارها و علف‌های آبی که سطح زریبار در بر می‌گیرند افزوده می‌شود و نگین نیلی آن کوچکتر می‌گردد.

در یکی از نوشته‌هایم در مورد این گستره آبی که تحت عنوان "زریبار، نگین لاچورد باور بر حلقه سبز ایمان" که در روزنامه‌ها منتشر و مورد توجه مقامات اداره کل منابع طبیعی هم قرار گرفت از زبان کسی که در گذشته زریبار را دیده بود نقل کردم که روزگاری تمام نیزارهای اطراف زریبار هم پنهان آب نیلگون و شیرین بود و آن زمانی بود که روستاها و شهر مریوان در حدی نبودند که آلاینده‌های حاصل زندگی ساکنانش به

سوی زریبار سرازیر شود و چون آب دریاچه به قول قدیم و تلاab در لسان امروز در شرایط طبیعی به سر می‌برد با طبیعت زیبایش در چهار فصل سال جلوه آرایی می‌کرد. اما در شرایطی که همسایگان بی شمار دورش را احاطه کرده اند و از گنجش استفاده می‌کنند، رنجش می‌دهند. موقعی که به تنهایی به کناره‌های زریبار می‌روم و آثار جفای خاص و عام را نسبت به آن می‌بینم و از این ستم دلگیر می‌گردم، به گوش جان صدای خسته این نگین لاچوردی را می‌شنوم که در عین تشویق من به تنهایی و یادآوری سرنوشت خویش ناله سر می‌دهد که: دلا خو کن به تنهایی که از تن ها بلا خیزد.

این سخنان من در تداوم فریادهایی است که دوستداران طبیعت قبلا بارها و بارها سر داده اند اما متسافانه پژواکش تنهای بین میراجی و بهران و بیسه ران است و بس.

گوش اگر گوش تو ناله اگر ناله من، آنچه به جایی نرسد فریاد است.

لاجرم چو درویش مشهور زریبار دست تمنا بسوی ایزد یکتا می‌برم و از آن خالق زیبایی‌ها تمنا می‌کنم که "باوارالاها! اجازه نده انسان‌های بی مسئولیت آفریده پونگاروت را زشت و ذلیل کنند".

کردستان مفید باشد ارایه داده بود از جمله در مورد مریوان، ۳ طرح اساسی را در نظر می‌گیرد که یکی از آن‌ها احداث سد خاکی بر دهانه خروجی زریبار بود. بعدها خود آن مرحوم برای یکی از بزرگان وقت مریوان تعریف کرد که این طرح مورد قبول واقع شد و مطالعات اساسی در مورد آن با مشارکت چند تن از خبرگان کردستانی آغاز گردید. اما بعد از بررسی همه جانبی و محاسبات علمی ثابت شد که اگر چنین طرحی اجرا شود، در دراز مدت باعث نابودی دریاچه خواهد شد. به فرموده ایشان این مطالعات و بررسی‌ها چنان مستدل و مستند بود که وی و دیگر یارانش متقاعد می‌شوند و از تعقیب طرح منصرف و متقابلا خواستار توجه به زریبار به عنوان پدیده گردشگری می‌شوند.

من یکی از خوانندگان همیشگی نشیوه چیا هستم و بدین صورت از کوشش و تلاشی جمعی از جوانان معهدهم ولايتیم در مورد حفظ محیط زیست مریوان باخبر می‌شوم. پیوسته این احساس مسئولیت انسانی آنان را ستایش می‌کنم که علی‌رغم مشکلات و گرفتاری‌های زندگی خصوصی خویش کمر همت بسته و رسالتی را به عهده گرفته‌اند که می‌بایست همگان در انجامش می‌کوشیدند. تأسف می‌خورم که چنان امکاناتی در اختیار ندارم تا آنان را یاری کنم.

موضوعی که در اکثر نسخه‌های چیا به صور گوناگون و از زبان افراد مختلف تکرار می‌شود اشاره به وضعیت زریبار و ابراز نگرانی در مورد آسودگی و خطر نابودی آن است. این دلشوره و ابراز بیم و هراس واقعیتی عینی است و هر کس حتی اگر کوچکترین آگاهی در مورد مسائل زیست

محیطی داشته باشد به آن اوقاف و معترف است.

نگاهی به زریبار و کمیت و کیفیت آن این گفته را به انبات می‌رساند. زریبار این پدیده زیبای طبیعی

در مریوان با ویژگی‌های خاص از گذشته مورد توجه همگان بوده است اما دو گروه افراد از دو

دیدگاه خاص به این پنهان آبی نگریسته و نظریات خویش را در این مورد ارایه داده اند. گروه نخست

کسانی بودند که زریبار را تنها از نظر پدیده طبیعی با تمام زیبائی‌هایش نگریسته و هم و غم خود را در

قالب برنامه‌هایی برای حفظ و نگهداری آن و تجهیزش به عنوان مکانی دیدنی ابراز کرده اند.

گروه دوم آنانی بودند که ضمن توجه به ویژگی -

های زریبار، سعی کرده‌اند برای استفاده از این گستره آبی به -

عنوان منبعی برای بهره گیری‌های اقتصادی راهکار ارایه دهنند.

قبل از انقلاب ارایه طرقی از سوی دو گروه به‌طور پراکنده ادامه داشت اما از آنجا که اراده بی برای جامه عمل پوشاندن به

ایده‌ها نبود همه آنان بدون نتیجه ماند. تنها در یک مورد، پیگیری صاحب فکر به مطالعه و بررسی کارشناسانه انجامید و

آن احداث سد بر روی زریبار بود. در سال‌های اواسط دهه

چهل شمسی مرحوم دکتر اسماعیل اردلان این نظریه را ارائه داد. ایشان یکی از شخصیت‌های فهیم و آگاه بودند که

مسئولانه و متعهدانه به کردستان و مسائل آن می‌نگریستند. وی در سال‌های بعد از پایان جنگ دوم جهانی واژگونی رضاشاه

هفتنه نامه "ندای کوهستان" را در تهران منتشر و مسائل و مشکلات کردستان را مطرح و به دفاع از مردم مظلوم این خطه

می‌پرداختند. این فریاد گری بعد از ادامه داشت و موجب شد که ایشان به عنوان یک شخصیت معارض کرد از نظر دولت

وقت شناخته شوند. در سال‌های دهه چهل شمسی از او می‌خواهند که طرح‌هایی برای عمران و پیشرفت کردستان ارایه دهد. ایشان در سفری به سراسر کردستان و گفتگو با آگاهان

محلي مجموعه‌ای از این موارد را که می‌توانست در توسعه

ابراهیم اندوایی

شیروان یاری

اتفاقات غیر مدنی در قلب مدنیت شهر مریوان! (۲)

آن غافل هستند. بیشتر ساکنان مناطق داخل محدوده شهر مریوان زندگی حاشیه نشینان را بهتر از خود قلمداد می کنند و می گویند ما نیز واحدهای مسکونی خود را خواهیم فروخت و به ساخت و ساز غیر مجاز در حاشیه شهر می پردازیم.

خیابان‌های شهر:

ساعت هفت صبح است هنوز آفتاب شرقی گرمی خود را نثار بام خانه‌های مریوانیها نکرده است.

جیرجیر کردن لاستیک خودروها، جزجز جگری و قرج قرج کردن سوزاندن مقوا و جعبه‌های چوبی توسط کارگران روزمزد چهار راه شبرنگ، شهر را برای هیاهوی روزانه اش آماده می کند.

ریزش پاییزی برگ درختان در معابر و خیابان‌های شهر همچون سنگفرشی زیبا ترکیب ناهمگون معابر را می پوشاند.

از خشن خش جاروهای دسته بلند پاکبانان شهر خبری نیست، ساعتی بعد کرکره مغازه‌ها بالا زده می شود هر یک از صاحبان مغازه‌ها جارو به دست گل و لای، زباله رهگذران و برگ‌های پاییزی را به سمت جوی سُر می دهند تا جای که بیشتر جوب‌های شهر به جای هدایت آبهای سطحی مملو از زباله‌های شهری می شود.

نیم ساعت بعد دستفروشان بساط خود را در عرض پیاده رو پهن می کنند و بعد از اتمام کار برای گرم کردن خود چند کارتن و چوب جعبه میوه را در داخل جوی تلبانار می کنند و آتش می زنند و همه به دور آتش حلقه می زنند. این اتفاقات غیر مدنی در قلب مدنیت شهر مریوان یعنی در امتداد چهار راه شبرنگ و خیابان امام خمینی هر روز نموده دارد.

جای تعجب است که جلوی در ساختمان شهرداری نیز مملو از آشغال و برگ‌های پاییزی درختان است و کارکنان این ساختمان هر روز از خودروی خود پیاده می شوند و با گذشتن از این جوی به دستگاه مدیریت شهری می روند. فرم، رنگ و فراز و فرود سنگفرش معابر شهری مریوان نیز جالب توجه است.

از ابتدا تا انتهای لاین یک خیابان که اگر حدود ۵۰۰ متر باشد شکنکید که بیش از پنج نوع سنگفرش به فاصله ۵۰ متر از یکدیگر دیده می شود که به لحاظ معماری و زیبا شناختی، ترکیب بسیار ناهمگونی دارد.

نهادینه شدن فرهنگ گریز از قانون در مریوان: یکی از شهروندان مریوانی سیستم معیوب مدیریت و رشوه گیری ماموران اجراییات شهرداری مریوان را عامل اصلی ناهنجاری توسعه ناسامان شهری و رشد جهشی ساخت و سازهای غیر مجاز می داند.

ادمه دارد...

به سهولت انجام می شود.

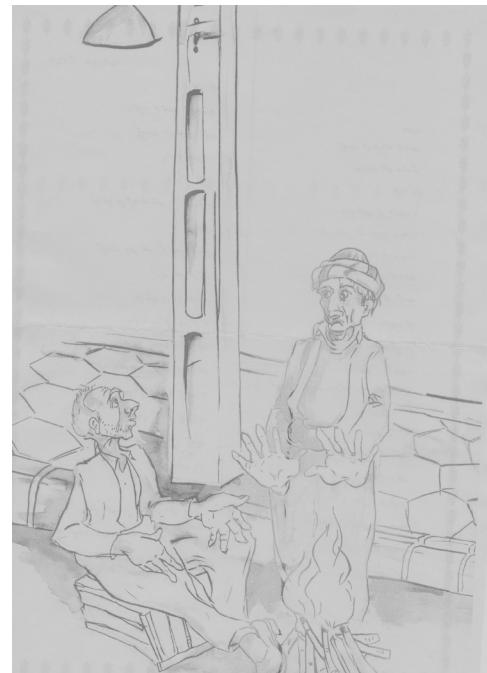
در یکی از کوچه‌های منطقه شبرنگ پیرزنی را نظاره گر بودم که در سرایشی کوچه نفس می زد و هر بار از آسفالت حفاری شده سکندری می خورد.

این وضعیت نابهنجار شهری در منطقه دار سیران قدیم نیز

هویتا است تا جایی که ساکنان این منطقه در چهار فصل

سال از عدم جمع آوری زباله می نالند و در فصل تابستان از شدت بوی تعفن زباله‌های رها شده در کوچه و معابر سرگیجه می گیرند.

در این محله‌ی تاریخی مریوان، رفت و آمد از کوچه‌های سرپالایی بسیار سخت و طاقت فرساست. ساکنان این محله از هر گونه امکانات شهری مناسب از جمله دفع اصولی فاضلاب، جمع آوری زباله، ساماندهی آسفالت کوچه و

معابر محروم هستند.

نحوه خدمات رسانی شرکت گاز نیز به دلیل تپوگرافی منطقه غیر اصولی بوده و شیوه نصب شبکه لوله‌های گاز در کوچه‌ها، بر ساختار نامنظم و غیر هارمونیک این مناطق افزوده است. کودکان این مناطق به جای تاب بازی و الکلنگ همچنان لاستیک آلوده به فاضلاب را غلت می

دهند و به دنبال آن سرازیری کوچه و معابر را می دوند. گاهی با وزش باد گل و لای آلوده به زباله و فاضلاب در چشم کودکان فرو می رود و آنان با مالی دستهای کنیف اشان سلامت جسمی و روانی خود را بیشتر تشدید می کنند.

در این شرایط تنها چیزی که به چشم نمی خورد نحوه ارایه خدمات شهری، بهداشتی و درمانی و امکانات رفاهی و تفریحی است که به راستی مسئلان و دستگاه‌های ذیربسط از

در شماره قبل، بخشی از مشکلات شهری مریوان تحت عنوان "مریوان در هزارتوی مشکلات شهری"، به قلم آقای شیروان یاری، گزارشگر هفت‌نامه سیروان، به چاپ رسید. در این شماره بخش دوم این گزارش آماده و ارائه می گردد.

"چیا"

ساختمان‌های اداری:

اکثر ساختمان‌های اداری و دولتی این شهرستان که به شکل بسیار نامناسب در ورودی شهر خودنامایی می کند برای گرفتن پروانه ساختمانی اقدام نکرده اند و آنان نیز به مثابه حاشیه نشینان، قانون پرداخت عوارض به شهرداری را پایمال کرده اند.

در ابتدای ورودی شهر مریوان، ساختمان اداری شرکت آب و فاضلاب شهری، نیروی انتظامی، داشتگاه پیام نور و آزاد و اردوگاه تفریحی آموزش و پرورش بدون اخذ پروانه ساختمانی به صورت غیر مجاز در زمین های مسکن و شهرسازی ساخته شده اند که جای تاسف است.

امروزه ساخت مجتمع‌های اداری یکی از الگوهای مهم در تمرکزگرایی خدمات اداری در کشور محسوب می شود، اما متسافانه این فرهنگ به تازگی در شهرستان مریوان اجرایی شده است.

"بالکانه" شهردار مریوان، تخلف ادارات دولتی را محرز دانست و گفت: پرونده تخلف دستگاه‌های اجرایی مذکور در کمیسیون ماده ۱۰۰ مطرح و در دست رسیدگی است. او اجرای مصوبه کمیسیون ماده ۱۰۰ در خصوص تخلف هر قشر و طبقه ای از جامعه را ضروری دانست و گفت: براساس قانون، تمام شهروندان و مسئلان دستگاه‌های دولتی موظف به اخذ پروانه ساختمانی در محدوده حریم شهر هستند که متسافانه این فرهنگ به خوبی در شهر مریوان اجرا نمی شود.

کوچه، خیابان، معابر، نحوه خدمات رسانی مدیران شهری به ساکنان داخل محدوده شهر به ویژه در منطقه «دار سیران قدمیم» و «شبرنگ» افتضاح است و وضعیت کوچه‌های منطقه شبرنگ که قلب شهر مریوان محسوب می شود اسفاک است.

به گفته یکی از شهروندان ساکن این منطقه، بعضی از کوچه‌های ماهه‌است که به دلیل شکستگی لوله آب ناشی از حفاری و تاکنون ترمیم نشده است.

کوچه‌های منطقه شبرنگ مریوان به دلیل وضعیت تپوگرافی و ناهمواری منطقه تنگ و باریک و سرپالایی زیادی دارد که اگر شهرداری نسبت به احداث پلکان به مانند اورامان تخت اقدام کند تردد شهروندان در این منطقه

محمود مبارکشاھی

جنگل، و نقش آن در توسعه توریسم

سوم محسوب می‌شود و بدون اینکه بینان‌های زیستی یک منطقه را دچار تخریب و نابودی چندانی قرار دهد، موجب شکوفایی اقتصادی می‌شود. لذا به کارگیری تمامی پتانسیل‌های طبیعی و انسانی یک منطقه در این راستا اجتناب ناپذیر می‌نماید. امروزه پنهان‌های جنگلی به عنوان یکی از پایه‌های پژوهش اکوتوریستی (کلکسیون آب، کوه، جنگل)، نقش مهمی در جذب و ماندگاری اکوتوریست‌ها و همچنین گردشگرانی دارد که از ناهنجاری‌های ناشی از رشد فزاینده شهری به مناطق بکر و طبیعی روی می‌آورند. اجتماع گیاهی و جانوری به خصوص در مناطق حفاظت شده به عنوان یکی از مهمترین جاذبه‌های گردشگری در قرن حاضر مطرح است. طبق بررسی‌های انجام شده در بین گونه‌های مختلف گردشگری، بیشترین سطح رشد به سفرهای زیست محیطی اختصاص یافته است. این گونه سفرها یکی از درآمدزا‌ترین سفرهای گردشگری است.

خوشبختانه کردستان از جمله مناطق اکوتوریستی محسوب می‌شود که پتانسیل بالایی در جذب و ماندگاری گردشگران دارد و در صورت اهتمام و توجه همه جانبه‌ی مردم، دولت، NGO‌ها و بالفعل ساختن این پتانسیل‌های طبیعی شکوفایی اقتصادی و زدودن بار سنگین توهمات فرهنگی از چهره غبار گرفته این سامان، دور از انتظار نخواهد بود. جنگل‌های کردستان به عنوان میراث طبیعی این منطقه، سرمایه گرانبهایی می‌باشد که در محوریت پتانسیل‌های اکوتوریستی قرار دارند لذا حفاظت، بازسازی و باز تولید گونه‌های مختلف جنگلی، وظیفه انسانی و ملی می‌باشد و تک تک افراد جامعه خصوصاً دلسوزان این ملت موظف هستند با استفاده از شیوه‌های مختلف، نقش و کارکرد گران سنگ جنگل را گوشزد نموده و با آموزش‌های گوناگون، لایه‌های مختلف جامعه را نسبت به نابودی و تخریب این میراث طبیعی، حساس نمایند، زیرا نتیجه و نمود عینی آموزش در هر بخشی مستلزم ایجاد حساسیت در جامعه و درگیر نمودن افکار عمومی در راستای اهداف از پیش تعیین شده می‌باشد.

امروزه اهمیت جنگل و پوشش گیاهی بر کسی

پوشیده نیست و سالانه صدھا مقاھ علمی و دھا کنفرانس در سطوح ملی و بین المللی، اهمیت و نقش بسیار خطیر درختان را در تداوم زندگی انسانی در کره قابل زیست در عالم هستی بر جسته می‌نماید. درختان، جنگل‌های طبیعی و مصنوعی علاوه بر اینکه مستقیماً در تامین اکسیژن، جذب دی اکسید کربن، الوار مورد نیاز در صنایع چوب و ماده اولیه‌ی صنایع کاغذسازی نقش اساسی بازی می‌کنند. به طور غیر مستقیم نیز در کاهش مخاطرات طبیعی (سیل، بهمن، رانش زمین)، جلوگیری از فرسایش خاک، تقویت آب‌های زیر زمینی، کاهش خشونت هوا و آلودگی صوتی نقش غیر قابل انکاری در تعادل زیست محیطی بر عهده دارند.

یکی از مهم‌ترین مزایای جنگل، خلق چشم اندازهای بسیار زیبا و بدیع طبیعی است که موجب کشش و جذب بخش مهمی از گردشگران خصوصاً اکوتوریست‌ها می‌شود. اکوتوریسم بخشی از توریسم محسوب می‌شود که در آن گردشگر مجبوب جاذبه‌های طبیعی همچون جنگل‌ها، کوهستان‌ها، بیابان‌ها و کویرها و سواحل دریاچی می‌گردد. با توجه به اینکه محسور بحث در راستای نقش و کارکرد پوشش گیاهی و جنگلی در توسعه‌ی توریسم می‌باشد، بنابراین به بررسی کوتاهی از مفهوم و تعریف توریسم و اهداف آن پرداخته و سپس به نقش و کارکرد پوشش جنگلی در توسعه توریسم به طور اختصار می‌پردازیم.

تعريف توریسم :

وارور در تعريف گردشگری معتقد است: "گردشگری مجموع پدیده‌ها و ارتباطات ناشی از کنش متقابل میان گردشگران، سرمایه، دولت‌ها و جوامع میزبان، دانشگاه‌ها و سازمان‌های غیر دولتی در فرایند جذب، حمل و نقل، پذیرایی و کنترل گردشگران و دیگر بازدید کنندگان است."

جنگل و نقش آن در توسعه توریسم

همان طور که در ابتدا اشاره شد پوشش گیاهی به طور مستقیم و غیر مستقیم نقش مهمی در تعادل زیست محیطی و برآورده ساختن سهم مهمی از نیازهای اقتصادی جوامع توسعه یافته و در حال توسعه بازی می‌کند.

گردشگری به دلیل اینکه جزو فعالیت‌های نوع

امروزه اهمیت جنگل و پوشش گیاهی بر کسی

پوشیده نیست و سالانه صدھا مقاھ علمی و دھا کنفرانس در سطوح ملی و بین المللی، اهمیت و نقش بسیار خطیر درختان را در تداوم زندگی انسانی در کره قابل زیست در عالم هستی بر جسته می‌نماید.

درختان، جنگل‌های طبیعی و مصنوعی علاوه بر اینکه مستقیماً در تامین اکسیژن، جذب دی اکسید کربن، الوار مورد نیاز در صنایع چوب و ماده اولیه‌ی صنایع کاغذسازی نقش اساسی بازی می‌کنند. به طور غیر مستقیم نیز در کاهش مخاطرات طبیعی (سیل، بهمن، رانش زمین)، جلوگیری از فرسایش خاک، تقویت آب‌های زیر زمینی، کاهش خشونت هوا و آلودگی صوتی نقش غیر قابل انکاری در تعادل زیست محیطی بر عهده دارند.

از لحاظ اقتصادی و بنابرآمار بانک جهانی، در سال ۲۰۰۰ تعداد گردشگران در سرتاسر جهان بالغ بر ۷۰۱ میلیون نفر بوده و از این جریان گردشگری مبلغی در حدود ۴۷۵ میلیارد دلار به طور مستقیم وارد چرخه اقتصادی جهان شده است. بر همین مبنای در آمد اقتصادی مستقیم و قابل محاسبه وجود داشته است و درآمدهای غیر مستقیم از چرخش سرمایه گزاری در امر گردشگری به ازای هر نفر ۲۵۰۰ دلار مبنای آمار WTO به ازای هر گردشگر ۸۹۰ دلار یعنی مجموعاً ۱۷۵۰ میلیارد دلار برآورد شده است.

از لحاظ اجتماعی، فرهنگی و سیاسی نیز نقش بارزی در نزدیکی فرهنگ‌ها و زدودن آثار منفی ناشی از تعصبات و تخریب تمدنی و فرهنگی ملل پیرامونی ایفا می‌نماید.

همان طور که در ابتدا اشاره شد پوشش گیاهی به طور مستقیم و غیر مستقیم نقش مهمی در تعادل زیست محیطی و برآورده ساختن سهم مهمی از نیازهای اقتصادی جوامع توسعه یافته و در حال توسعه بازی می‌کند.

گردشگری به دلیل اینکه جزو فعالیت‌های نوع

ڙينگه پاريزي، ئه رکيكي نه ته و هيي!

سالہ ح ہبیبی

فرمیتسکی چاو و پینه و قله‌شی دهستی هزاران و
بگره ملیونان شان و باهوی کارامه و بهشده
پیک هاتووه. کامه ویژدان و شهدف و ٹایین و
پیتی نیسانیهت پیتی رهواهی ئاوه‌ها بفه‌وتی.

۶-زه‌وین خوران و گهنه‌خوین مژانی خو به‌azel
زان و نامرق بناسرین و هوشیار بکرینه‌وهه،
بدرینه دهستی یاسا تا بزانن ههناوی گهنجیو تیر
نه خواردویان به فرۆشتنی سهروهته سروشتی و
نه تهه ویبه کان، به شکو و شهردف و پیاواه‌تیان زیاد
نانکات و به‌لکنو، ئه و کارهی ئهوان خیانه‌ته به
گاشت خەلگى ناوچە و شار و گوند.

۷- ئەزمۇوئەكانى كۆنى گوندشىنان و شوانانى
ئەمەگدار و ژىنگەپارىز كۆ بىرىنەوه و لە چاپ
بىدىرىن و يان بە شىۋاپى فىلم و داكىومېتت و
بىرۇشور لە بەر چاپى خەلک دابىرىن، تا بىزانرى
چۈن ئەو ئېنسانە بەشەرەفانە توانىييانە بۇ
سەدان سال ژىنگە و لېروار و دار و دەودەن
بىپارىزىن و ئاورىك لە شىخەلەتكە نەدەكەوتەوه. بۇ
دەبىت ئىستا لە نزىكتىرىن شوين بە شارستانسىيەت
و مەدەنلىيەت و و، ئاور دەكەۋېتەوه و
ئاناۋەچەيەك گەر دەگرى و سەدان دارى سەۋەز و جەر
و جانەوەر و گىاشلەبەر، دەبىنە خەلۇوز و زېندۇو
و زېندۇو ھەلەرقەچن و كەسيش ئاپارىان لىت
ئىتاباتەھە ۵.

ئەرکى بەرپرسان:

۱- به پیش ایسا حکمیه کان، له گهله زینگه سوتینه ره کاندا همه‌لس و کهوت بکری و سزا بدرین.

۲- له ئه و شتوینانه سهيران دهكرى و خەلک پووى
تىيدەكەن، هىتلائى ئەممەر بۇ هوشيار كىرىنەوه و
ئامېنىڭكارىم، حاچ دەپلىرى بىن.

۴- ایداره کانی برپرس له ئاستى ژينگە پارىزىدا
لایەنگرى و يارمەتى بدرىن و كەرەستەي
پېپۇيەتىيان بۇ بەرنگارى بخىرىتە بەرددەست.

۵- دیهات و گونه کان له بواری پتگه و بان و
شناوه دانی و بهرق و گاز و تیلفون و تهندروستی و
که رهسته سه قامگیری یارمه تی بدرين و زانیاری

۶- پیوسته از سه باره دت به زینگه پاریزی بی بدری،
۷- هر پرسان له همه به سوتان و فهوتانی زینگه،
۸- هست به هر پرسی شه رعی و نهته و دی بکن و

۷- به رپرسان و دلسوژانی ژینگه پشو دریژ بن و
له همه‌هر پارستندا هست به به رپرسی بکهن و
بسیله مین که ژینگه پاریزی ٹرکیکی ناته و بیه.

تاقم تا به شداری کردن له دهسه‌لاتدا ٹاورپیان له ژینگه داودتهوه. همه‌موی ئەم کۆر و کۆمەلائىن بۇ بهدیهاتنى ئامانچ و ویسته‌کانیان قەد پەتایان نەبەردوھتە بەر ھەر دەشە و تۈندوتىزى و ئازاوه و بەراشتىنى سىنورە ئىنسانىيەكان. بەلام بە نەوستان و پېشۇو، درىزى و ئال و گۇر لە فەرھەنگى گەلاندا و دەست پېش خەرى لە پاراستن دا ورده ورده کاراگىرى پېتىۋىستىان لە ئاستىكى بەرزىدا كەردىتە سەر خەلک و خەلکىش كە ھەلۋىستى جوامىرانە و زانستىانە ئەوانىان دىتۇ، بە باوهشى ئاشا-الله و گۇئ رايەليان بۇوگۇن و بۇونتە بەشىك لە باسکى كارامە و تىكىزىھەر ئەو (NGO) ئانە.

ئەزمۇنى كۆر و كۆمەلە ژىنگەپارىز و دەزگا حۆكمىيە بەرپرسەكانى پاراستنى ژىنگە ئەمە دەسلەمەنин كە تا وەكۈو فەرھەنگى بەھەلۋىستى خەلک، بە ھۆى هوشىyar كەردىنەوە، نەگاتە ئاستىكى جىيگاى متمانە و لوتكەپ بىرا و خۇ بە بەرپرس زانى، تىكىوشان و تەنانەت زەپر و زەنگ و تاوان و حەبس، كارىگەری ئەوتقى نابى. هەر بەه و بۇنەوە وېرائى دانەواندىنى سەرە كېتۈش بۇ ئەنجۇمەننى سەوزى چىا و ھەولە دلىسو زانە كانىيان چەند تىبىينى و بۆچۈونى ھزرى ژىنگەپارىزىيان ئىشاراستە دەكەم. بەه ھيوايە ھەممۇمان بېكەوە لەسەريان بىر بکەينەوە تا خۇدای میرى مەزىن يار بىن و ئەو رۇزىدە كە مرق بگاتە ئاستى بېرىپسى لە ھەمبەر ژىنگەدا بە چاوبىينى.

۱- مهترسیه کانی فه و تان و له نیو چوووتی ژینگه و
دزه کرده و هکانی ژینگه نه ویستان له نزیکه و به
خنه لک بیشان بدریز.

۲- هاریکاری ماموستایانی ئائینى و شۇرا و

ماموستایانی مهکت بخانه کان له گوندہ کاندا بو
په رهه نگی ژینگه پاریزی رابکیشري.
۳- به متده خشن به خلک داشته و

گونه‌های کان سه‌رنجیان بُو ئاکام و زیانه‌کانی خەسارى فەوتانى ژینگە لە داهاتووی ژایانیاندا پۇون بىكىتىهە و ئەمەگدارى و ھزرى

۴- تئنجومه‌منی سه‌وزنی چیا، له نیو به‌شیکی تاییهت له (خویندکار، مامؤستا و روناکبیران) دا هنده‌وه‌هیان به‌رنه ئاستی به‌رپرسیه‌وه‌ه.

فقط قدریس نه هیلنوه، بیبنه نه نیو گوره پانی به شداری
کردنی تهواوی چین و تویز و خله کی بازار و
کوزلان و یئداره و برپرسان و ژن و پیاو و مندال

۵- سهیرانکه رانی بیبهلین و ژینگه کوژی شار،
هوشیار بکرینه و؛ ئە و سروشته زنور و سەوز و
خاوبین و دلرفینه کە ئەوان ئاوهدا بى پەھمانە
شپىز و پىس و ئە پىروزىن و دار و دەونى
دەكەنە خەلۇزى بىرلاندى بە خوتىنى دل و

مروقف؛ ئه و بۇونوهۇرە زىرىز و بەھېز و توانىيە كەھەر لە سەرەتايى هاتىنە سەر گۆزى عەرزە و گەورەتىن و كارامەتتىن لايەنى گۈرانكىارى و دەسەلەت و ئاۋادانى و وېرانكەرى و زالى و بکۈز و بېر و دەست نەۋىس و ھەر شتى لە چاكە و خراپى كە ھەستى بىن بىكەى كىرىدۇوپە و ئەزمۇونى ئىيەنەن ئەزمۇونى سەر عەرز و تاقىكارى و پېتادا يىستى ژيان و كەلەك و ھەرگىتن لە ھەممۇ ئە بۇونەودەر و گىانلەبەر و بىيگىانەنى كە مرق ئاسايىي، يان بە شىۋازى دەست دەپەت ئەپەت و بۇ بەرژە وندى تايىبەت لە ژىرى پەكتىنى خىستۇن و بوق بەر پەرج دانەوەدى ھەر جۇرە ھەپشەيىك كە لە لايەن سروشتەوە كراوەتە سەرەتى، بە گۆيرەتى ھەزز و زانايى و ئەزمۇن بە كەلەكى ھانىيون و ئەم ئەزمۇوناتانە لە ئەو تاۋاچانەدا كە مرق تىيدا بۇ دەپەت ئەمەدۇن و دەولەتى پىكەھانىيە لە تەواوى كەھەستى پەخسا و بە شىۋازىك بەھەرى لە سرۇشتەت و ژىنگە و عەرزۇ ئاسمان بە مەبەستى پاراستنى خۇو داسەپاندۇنى دەسەلەتى بە سەر سروشتدا وەكۈو مافى حاشا ھەلەنگەر و سلەمىندرارلى خۇى و ھەر گەرتۇوە. ئەمەشى ھەر وەكۈو ياسايىك دەپەت ئەم شىۋازە دەپەت ئەتكەن و مەتمانەيەك؛ ئەگەر بېھەۋى ئەم شىۋازە دەپەت بىن بىدات، وئى دەچى خۇيىشى بىكەۋىتە مەترىسىمەدە. لە ئاڭامادا ھەر ئا لە ئە بۇونەودەر و خۇرپىتە رۇوە و ئاژەل و كەردستانە بىز بەر پەرج دانەوەدى مەترىسىمەكەن كەلەك و ھەر دەگەرنى و بە چاندىنى تۇرۇو و لق و پۇ و دار، پارىزىگارى لە سرۇشتە ئاژەل و گىان لمەبرانى دەكەت و مەزرا و كىشتوكال و باخ و رەز و مەر و مالات دارى تا دەگاتە بالىندە و حىوان حەولى ئاۋادان كەردىنەوە بۇ پاراستنى خۇى داوه. بۇ وېتە بۇ بەرگىرى لە لافاۋ لە قەراخى چۆمەكاندا دار دەچىنى، بۇ بەرگىرى لە فەوتانى شىخەل سەرقەتىان دەكەت، سەدان پەرۇگرام و بەرنامەتى ژىرەنە دەخۇلقىنى تا دەگاتە سەرەدەمى پېشەسازى و تکنۇلۆژىيا و رېتىگە و باتى زەھىنى و ئاسمانى و شەمەنەفەر و سىنوربەندى و شەپ و وېران كارى و داگىركەرى و چەۋساندەنەوە و خۇداسەپاندىن و بىگەر تا ھەزاران شىۋازى دەزە مرقىيانە و دەزە ژىنگە و، دىسانەوە مەترىسى لە ھەرەشەتى ھەرەسى فەوتانى ژىنگە و مرق بە يەكجارى، ھەر ئە و ھەرەشانە دەبنە هوئى ئەتە دەپەت ئەپەت دەست بەدەنە حەول و تەقلا و تىكۈشان بۇ پاراستنى سروشت لە وېرانى و بە دانانى پەرۇگرام و دىسېپلىن و گروپ و كۆر و كۆملەن و دەستە و دىسېپلىن و گروپ و كۆر و كۆملەن و دەستە و

برنامه‌های متعدد آموزشی، اطلاع رسانی و درختکاری به نقش و اهمیت آن در چرخهٔ حیات اهتمام ورزند. بر یکایک مانیز لازم است، دست به دست هم دهیم به مهر وطن خویش را کیم آباد، تا کاشت هر درخت مرهمی باشد بر پیکر زخم خورده و سیاهپوش دیارمان. لذا از هم میهنان خواهشمند با توجه به نکات زیر در هر زمان و هر جای مناسبی اقدام به کاشت نهال بنمایند.

نهال‌ها به سه صورتند: ۱- نهال‌های ریشه‌عربان: این گونه نهال‌ها را در اوخر زمستان تا اوایل بهار، قبل از بیداری درختان از خود طبیعت می‌توان در نهالستان و مراکز فروش تهیه کرد. در موقع خرید به سالم بودن کلیه اجزای نهال (ریشه، تنه و شاخه) توجه شود. سعی شود در حین کاشت، ریشه‌ها در هم پیچ نخورند. ۲- نهال‌های گلداری: این گونه نهال‌ها را در تمام طول سال می‌توان انتقال داد و در محل مورد نظر کاشت. اگر ریشه‌ها از سطح خاک گلدار و یا سوراخ‌های زهکش زیر آن بیرون باشند از خریدن آن خودداری کنید. ۳- نهال‌های گونی پیچ: معمولاً این گونه نهال‌ها را وقتی که از زمین نهالستان برای کشت و انتقال به محل اصلی، بیرون می‌آورند، به سبب حساسیتی که دارند و احتمال خشک شدن در این فاصله‌ی زمانی - به هنگام کندن از بستر خزانه‌ها، نهال را همراه با خاک اطراف آن، بیرون می‌آورند و ریشه‌ها را همراه یک توپی خاک، داخل گونی پیچانده و محکم با ناخ می‌بنند و گونی را مرتباً با آب خیس می‌کنند. توجه شود گوده‌ای که برای این گونه نهال‌ها در نظر می‌گیرند نباید به اندازه‌ای عمیق باشد که از ارتفاع توپی خاک اطراف نهال بیشتر باشد. در موقع خرید به سالم بودن کلیه اجزای نهال (ریشه، تنه و شاخه) توجه شود. سعی شود در حین کاشت، ریشه‌ها در هم پیچ نخورند. لازم به ذکر است که پروژه‌ی نگه داری و آبیاری از تمام مراحل کاشت مهم تر و ضروری تر است.

خصوصیات یک نهال خوب: ۱- ریشه فراوان، شاداب، مريطوب و بدون شکستگی باشد ۲- ساقه مستقیم و بدون انشعاب باشد ۳- تاج طبیعی باشد ۴- پوسته‌ی نهال شاداب و آبدار باشد ۵- رنگ برگ‌ها سبز تیره و یک دست باشند ۶- اعضای کلی نهال از زخم وجود حشرات و بیماری به دور باشد.

توصیه‌های مهم:

- هیچ وقت برای کندن نهال از زمین آن را نکشید. ۲- بهترین زمان برای کاشت نهال روزهای ابری آرام و بدون وزش باد است ۳- همیشه قبل از کاشت مقداری خاک مرغوب در کف گودال بربیزید و نهال را به آرامی روی آن قرار دهید ۴- نهالستان خود را از حیوانات محفوظ بدارید. ۵- کار خود را محکم کنید. برای نهال‌ها، یکی دو تا مهار بگذارید.

خه‌لیل خاوه‌ریان

دانیشتوانی جووجه‌سازی تا کهی بوگه‌نی فازلاو هه‌لمزن؟

- نهبوونی دهیستان که قفووتاییمان بخویشانی دوره‌ی دهیستان دهی بکه‌نه خویندنگاکانی مهربان و کانی دیبار.

- نهبوونی کتیبخانه و شویتی فرهنه‌نگی و وهرزشی.

گنجان و مندانه‌انم له همو و ئیمکانیکی لهو چهشنه بئی بهش.

- نهبوونی پارک و شویتی حوانه‌وه و شاری یاری بو مندلان.

- نهبوونی دهرامانگا. ئیمه تەنیا له گەل کانی دیبار دا دهرامانگاکیه کمان هەیه کە ئیمکاناتی خزمەت گوزاری زۆرکەمی هەیه.

- نهبوونی سه‌عاتی کاری دیاری کراوهی تاکسی و میسی بووسه کان. له راستیدا هەر همووا تاریکی کرد دهی شارۆمه‌ندانی کانی دیبار و جووجه‌سازی ماشینی دەر بەسی بگرن. تا ئىستاش شاره‌داری کانی دیبار له هیچ کوپکدا ویستگەی بو وەستاندنی تاکسیه کان دانه‌ناوه و موسافره‌کانیش دەبی تا کاتی ماشین سواریان دەکات هەر لەسەر پی راوه‌ستن.

ھەروه‌ها جاده‌ی قبرستانی جووجه‌سازی تا ئىستا هیچ کاریک بو چاک کردنی نەکراوه، ھیوادارین شاره‌داری کانی دیبار زوو ئەو جاده‌یه مان بو چاک بکات وابزانم خۆیان بپیاریان دابوو چاکی بکدن.

له کۆتايدا له هەموو کاربەدەستان داواکارین کە ئاورمان لى بىدەنەوە و بەدم چاره‌سەری کىشە کانمانه‌و بن.

کاشت هر درخت موهمی است بر پیکر

زخم خورده‌ی دیارمان

درخت، این جاندار بی زبان و این بخشندەی بی زیان از گرانبهاترین آفریدهای پروردگار برای ما آدمیان است. به دلیل نقش حیاتی درخت در زندگی تمامی موجودات زنده، علی الخصوص انسان‌ها، در سالنامه‌ی ایرانیان روز ۱۵ اسفند، به نام روز درختکاری نامیده شده است. با توجه به وضعیت اسفباری که دامنگیر بستر طبیعت شده، بر مسئولین امر واجب است در فرصت پیش رو و در ایام درختکاری با

کەسايەتی باش و لىپهاتوو، له تیو كۆملەگای درووست و گەشەسەنراودا پېچ دیت. بەلام كۆملەگایك كە بەدەردى گرفته کانیسیو بىللەت ناتوقتیت کەسايەتی باش بخۇلۇتتىت.

جووجه‌سازی يان هېيجرەت بۆ يە كەم جار له سالى (۱۳۶۵) ئەتاوی له لاين ئەو خەلکانەی كە له ترس بۆمب پېچ کردنی شار له شەپىرى ئېراق و ئىراندا ئاواره بیو بیون، دامەزرا. له ماوهى چەند سالدا له هەمو دەقەر کانی مهربان و هەورامان رwoo له جووجه‌سازی و کانی دیبار دەکەن و ئاوه‌دان دەبىتەوە و ئىستا هەر جووه‌سازى حەشيمەتى زىياتر له ۸ هەزار نەفره يان باشتره بلىڭين زىياتر بەلەمەلەي، بەلام

بەداخه‌و به قەد دىنەتىتىكى ۵۰۰ كەسى ئىمکاناتى بۆ دابىن نەکراوه. زۆريهی دانیشتوانی جووجه‌سازی له بىنەمالەي هەزار و دەست کورت، پېچ ھاتوون و خەریکى ئىشى كەنیکارى و کارى دەستى وەك كلاش چىنин.

له كۈنۈه دەست پى بکەين كام گەفتى خۆمانات بۆ باس بکەين؟ كىيە يە كە له شویتى ئىيانى ئىمە تىپەپىي و بۆگەنی فازلاوی مهربان و كوشتارگای "زىيتار" يىزازى نەكىدى؟ دەملىن ئىۋو بۇون بە شارى ئىتەر هەمو گرفته کانتان بۇ چاره‌سەر دەكەن، بەلام ھىشىتا بە قەد دىنەتىكى بچوو كە ئاپپىان لىيمان نەداوه‌تەمەوە.

له وەرزى بەهارو تاکاتى بەفر بارىن ناوىرین لە مال بىنەرورە له تاو بۆگەننى فازلاو و بۆگەننى كوشتارگای زىيتار و تا ئىستا هېچ كارىك بۆ چاره‌سەر ئەم گەرفتە گەورەيە ئىتەنە نەکراوه و تەواول له ئىيانى خۆمان بىزاز بۇوين. نازانىن مەركەز بىلداشتى مەربان چۈن مجھۇزى درووست کردنی كوشتارگای لە ۶۰۰ مەترى شویتىك كە حەساب شارى بۆ دەكىرى داوه كەھىزىانى زىياتر لە ۱۰ هەزار كەس بە هوئى بۆگەنەوە كە وتۇوهتە مەترسیەوە. جىا له فازلاو و كوشتارگە زۆر كىشە تىشمان هەيە، ئەمانەي خوارەوە تەنها هەندىك لە گەرفتە کانی شارى جووجه‌سازىيە؛ - نهبوونى ئىسفلاتى خىابان و كۆللانە كان، له وەرزى تەپ و تووشىدا كەس ناتوانى ھاتوو و چوو بکات، ئەوهنە قۇر و چەپاوى زۆرە و تا ئىستا هېچ ھەنگاوبىك بۆ چاره‌سەر ئەنزاوه.

محمد صدیق کریمی

ازدهای آتش

حرف هایم گوش کن، چگونه پدرم می تواند این قدر بی خیال باشد؟ چرا به جنگل کمک نکرد؟... مگر ما در دل همین جنگل به سیران نرفته بودیم؟ مگر همین درختان مهربان برایمان سایه درست نکرده بودند؟ پس چرا ما اجازه بدهیم آتش این گونه آنها را از پا در بیاورد؟ اشک هایش پایین می غلتند و دلیر صورتش را در آب زریبار می شوید. زریبار صدای آواز "غیری غریب" را در گوش پسر مهربان نجوا می کند و آهسته در گوش دلیر می گوید: "تا به حال آوازی به این زیبایی نشیده‌ام".

اخلاق گردشگری

امروزه توریسم، چه داخلی چه خارجی، به عنوان یک صنعت نامیده می شود. صنعتی که تاثیر آن را بر درامد و توسعه یک کشور یا منطقه نمی توان انکار کرد. این پدیده فکر بسیاری از اقتصاددانان، جامعه شناسان و اندیشمندان را سخت به خود جلب کرده و در این زمینه آثار زیادی را نوشت و تعاریفی از آن نموده‌اند. از منظر اقتصادی توریست شخصی است که قسمتی از درآمدی را که در مبدأ به دست آورده، در مقصد (جادبه یا جاذبیت منطقه از تصویر ذهنی توریست یا تجربه وی می باشد) مورد نظر صرف می نماید. درآمدی که منجر به اشتغال زایی در جهت تامین نیازهای مسافرین می شود. با توجه به این مهم، شهرستان مریوان نیز با اتکا به مرزی بودن منطقه و همچنین به لطف تالاب زریبار توانسته خود را در جایگاه یکی از شهرهای توریستی جای داده و ظرفیت خود را در جای دادن مسافرین و مهمنپذیری، از رستوران‌ها و هتل‌های شهر گرفته تا دست فروشان تالاب زریبار، نشان دهد. اما مatasفانه اکثر نگاه‌ها و تفکرات، مسافرین را تنها از این منظر دیده و فقط به فکر سود گرفتن از آنها می باشد. توریسم در دنیای امروز از ابعاد زیادی بررسی می شود که از مهم‌ترین آنها می توان به بعد فرهنگی آن اشاره کرد.

خوب است بیاییم و بعد فرهنگی را برای خود و مسافرین نیز در نظر گرفته و این تعریف را داشته باشیم که توریست "شخصی است که فرهنگی را که از مبدأ اکتساب کرده، قسمتی از آن را در مقصد به طور ناخودآگاه تخلیه و به طور خود آگاه تزریق می نماید"، تعریفی که مریوط ادبیات توریسم می باشد.

شهرستان مریوان برای توریست‌ها جدا از دو بعد مهم مسافرت (تفريح و تجارت)، میدانی برای تحقیق می باشد، ادامه در صفحه آخر

را به او می گوید و پدر بالخند می گوید: بشین فرزندم، خیال کردم خدایی ناکرده مشکلی جدی پیش آمده، این سیب را بگیر و بشین، خیلی مهم نیست. ولی کودک با ناراحتی از خوردن سیب خودداری می کند و آرام در عزای جوچه کبوترهای سوخته می نشیند.

سرزمین من "زریبار" سراپا چشم شده و مردمک ماهی‌های کوچولویش را به دنبال ابرها می فرستد. از یک طرف "قوچله‌لووس" زیبا با دست باد مشغول شانه کردن زلف "بنواچ" های رمیده است و از سوی دیگر "میراجی" خورشید را در آغوش "کپره کهی حاکم" گرفته است.

"سه ریان" لبخند بر لب زیر خورشید دلپذیر خرداد دراز کشیده و تماشچی بازی فوتیال بچه‌های مدرسه‌ی شبانه روزی "بدرده‌رهش" است. اینجا سرزمین من است. سرزمینی با کوه‌های جنگلی، رویاهای پشمalo، خرگوش - های چاک، سنجاب‌های بازیگوش و در دل هر

دره‌ای چندین چشم‌های پر آب، تشنگی درختان را می شکند و دست در دست هم‌دیگر، جویارها را به دریاچه می فرستند. چند قدم آن طرف، کپکی خرامان از آسیاب

سنگی کهنه بالا می رود و با نغمه‌ای شیرین، آوا سر می دهد. او با آن خال‌های سیاهش، با آن آواز اصیل و پرهای خاکستریش، رو به آسمان نماز شکرش را گویی به زبان "کوردی" ادا می کند. هنوز کپک شیرین قهقهه، در رکعت دوم نمازش است که از پایین جنگل دود سفیدی

مانند دز در لابه‌ای شاخه‌های تناور می پیچد. در گلوبه ته نشین می شود و کوه استوار را به سرفه وا می دارد. آن کپک قهقهه‌ای رنگ می بازد و با عجله نمازش را نیمه تمام گذاشته و پر می کشد و در آن سوی دره مثل دیوانه‌ها، سنگ‌ها را چینه می کند و آن آتش نامرد را به مبارزه می طلبد. حالا دیگر آتش چون حرایمیان نایه کار در تن سرو آسای "بن"‌ها و "زالالک"‌های سرزمین من

پیچیده و صدای شکستن پشت جنگل به گوش می رسد. سنجاب‌ها بازی کردن را فراموش کرده و رویاهان سرزمین من، با ناباوری فرار می کنند و هر از چند گاهی کاشانه‌ی سوخته‌ی خود را با افسوس می نگرنند. "قوچلوس" فریاد رنج سر می دهد و تاب سوز آتش را ندارد. ازدهای آتش هر چهرا که در مسیرش باشد می بلعد و نعره می کشد.

در پایین جنگل ماشین سواران، خوشنود، زن و فرزندان خود را به "سیران" می برنند. فرزند کوچک یکی از همین خانواده‌ها، "دلیر" با اشک و آه بر سقف ماشین پدر می کوبد: - باوه گیان! - فریا که و ئاگر بهر بوه... ئاگر...

پدر که صدای کودکش را به خوبی متوجه نشده، با صدای گوش خراش ماشین را متوقف می کند و با عجله پیاده می شود و علت را از دلیر می پرسد، فرزندش جریان

آتش همچنان نعره می کشد و پیش می تازد. اکنون دیگر چشم‌های هم در زیر کفن برگ‌ها و شاخه‌های سوخته دفن می شوند. کم کم زندگی دارد می سوزد. ناگهان سرودی آرام و سبز در گوش درختان می پیچد.

- "چندی گهپام له هردان، نمدى گپ و ک تو وابی ..."

ازدهای آتش با هراس به قله می نگرد. زوزه‌ای می کشد و چند بوته تمشک را می بلعد. تمشک‌های وحشی گلوبه آتش را می خراشند و سرود سبز نزیکتر می شود. کم کم می توان صدا را واضح تر شنید.

آری خودشاند، اینان بچه‌های "انجمن سبز چیا" یند، جگر گوش‌های سرزمین زیبای من. صدای قدم‌های مصمم آنها را در هر گوش‌هی کوه و جنگل می توان شنید. آنها آتش را محاصره کرده و طی چند ساعت مبارزه‌ی سنگین، ازدها در مقابل اراده‌ی آهین آنها زانو زده و شکست می خورد. بچه‌های خوش قد و قامت انجمن سبز چیا خاکسترها را از روی چشم‌های چشم‌های کنار زده آبی می نوشند. چشم‌های آشی دو چندان می شود. کمی آنسوتر کپک خرامان جستی می زند و در آسمان برای انجمن سبز چیا کف می زند. بچه‌های انجمن با لباس‌های پاره و اندام سوخته، در سایه‌ی بلوط قد بلندی که جان سالم به در برده، خستگی در می کنند و یکی از آنها با صدای سوزناک آواز "تای غریب مهپ" سر می دهد.

جنگل یک بار دیگر نفس راحتی می کشد، کوه زخمی شده ولی از این که فرزندان سبزش به داد او رسیده‌اند، در دل احساس غرور و افتخار می کنند.

خانواده‌ی دلیر در راه برگشت از سیران، در کنار زریبار اترواق کرده‌اند ولی دلیر که از صبح تا به حال لب به هیچ چیز نزده است، در کنار دریاچه می نشیند و در دلش را به زریبار غمگین می گوید: زریبار جان تو به

مدیریت واحد شهری و نقش آن در جامعه

گرد آورنده: مختار ناصری

سامان و اوقات فراغت غنی شده و با برنامه را در بین شهرنشینان ترویج داد. حفظ و صیانت آثار کهن و تاریخی که نشانگر تمدن نیاکان ماست یا احداث مساجد، موزه ها و دیگر اینه هم چون دانشگاه ها، فرهنگسراه ها، تالارها و نگارخانه ها نیازمند برنامه ریزی است و انجام آن مسلمان ارتقای فرهنگ شهری را به همراه دارد و در کنار این کار باید به ساخت کالبد شهر نیز پرداخت. کالبد شهر را مردمی می سازند، پس مدیریت واحد شهری باید مراقب باشد تا افراد و نهادهایی که در ساخت و سازها نقش و نظارت دارند و سیمای شهر را شکل می بخشد طوری عمل نمایند تا ساخت و ساز آنان مطابق با ویژگی های فرهنگی شهر باشد و ارزش های شهری و سیمای فرهنگی آن دچار آشفتنگی نگردد.

مدیریت واحد شهری برای رونق بخشیدن به فعالیت در شهرها باید تسهیلات ایجاد کند و فرسودگی، تخریب و هرز رفت منابع فرهنگی و تاریخی موجود در شهر شوند. مدیریت واحد شهری باید ساز و کارهایی را در این مورد طراحی کند که علاوه بر تولید درآمد و سود شهر وندان را به گونه ای هدایت کند تا میان کسب منفعت بیشتر و یا حفظ هویت تاریخی و فرهنگی یکی را فدای دیگری نکنند و افزایش احساس تعلق آنان به شهر و منابع موجود در آن را ایجاد نمایند، زیرا مردم باید تنها در فکر و فضاهای عمومی موجود را در آن رابطه احساسی و شناختی برقرار کنند و عناصر مادی شهر برایشان بخشی از هویت و معنای زندگی را تشکیل دهد.

مدیریت واحد شهری در ایران پیش از آن که به موضوع گردشگری و توسعه آن بینشید، باید به حفظ و انسجام اجتماعی و فرهنگی شهر توجه کند و میزان مشارکت و همکاری مردم را در اداره شهر توسعه دهد و در غیر در این صورت هر برنامه ای اگر با توجه به نیاز مردم و فرهنگ آنان به خوبی انجام نگیرد، در آنان احساس جدایی از مدیران را ایجاد کرده و آنان را به سوی گریز از مشارکت و همکاری می کشند. مدیران شهر باید با افزایش همکاری و مشارکت خود و ایجاد تسهیلات در امور مردم اعتماد مردم را به کارهایی که انجام می دهند کسب کنند و با حمایت آنان و کسب همکاری و مشارکت با مردم آنان را در جهت فرهنگ شهری مناسب هدایت نمایند.

آن را به یک سرمایه فرهنگی بدل سازد، بسیاری از شهرهای کردستان دارای گونه ای از معماری، بنایها و فضاهای بسیار تاریخی و جذابیت که تعدادی از آنها از سوی مدیریت شهری، کنترل و ساماندهی و نگهداری می شوند.

بسیاری دیگر نیز نه تنها محافظت نمی شوند، بلکه مورد هجوم و غارت افراد سودجو قرار می گیرند. فقدان نظام مدیریت واحد شهری بافت های تاریخی را با تهدید جدی رو به رو می سازد.

ارایه طرح ها و مجوز برای ساخت و سازهای قانونی (یا مانع شدن از ساخت و ساز غیرقانونی) فقدان آموزش و تغییر محله های تاریخی به بافت مهاجرنشین می تواند عامل تخریب بنایهای تاریخی باشد.

مدیریت واحد شهری در ساخت شهرها جایگاهی محوری و تعیین کننده دارد و بدون وجود مدیریت واحد شهری انجام هر کاری آب در هاون کوفتن است.

برای فرهنگی کردن یک شهر مدیران شهری باید دست به دست هم دهند و در لوای مدیریت واحد شهری در خدمت مردم باشند. یک شهر فرهنگی با مردم فرهنگی مطالبات زیادی دارد که این مطالبات بدون مدیریت شهری واحد جایگاهی جدی نمی باید و برای ارتقای فرهنگ شهری به تهابی توانایی ندارد.

انسجام و همبستگی، تعامل و پیاده کردن نظام شهری در شهر نیازمند مدیریت واحدی است و این تنها در صورتی انجام می پذیرد که فرهنگ مدنی در شهر ایجاد شود فرهنگ مدنی فرهنگی است که در آن دو گونه اعتماد وجود دارد یکی اعتماد شهر وندان به یکدیگر و دیگری اعتماد متقابل آنان با مدیران شهری.

در صورت وجود اعتماد دوم است که توان مدیران در پیاده کردن اهداف شان افزایش می باید و از بسیاری از هزینه ها به سبب مشارکت و حضور مردم کاسته می شود. در شهری که فضیلت فرهنگ مدنی وجود ندارد، بی اعتمادی میان عناصر تشکیل دهنده جامعه موجب می شود تا هزینه های حکمرانی شهری افزایش باید و جریان اداره امور به مساله ای پیچیده و سردرگم بدل شود.

پس به لحاظ ضرورت توسعه شهری و برای بهبود و رونق وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شهرها باید برنامه ریزی کرد و این برنامه ریزی بیش از همه باید معطوف به شیوه های زندگی شهرنشینی و فرهنگ شهر نشینی آنان باشد.

به عبارت دیگر باید قواعد درست تهیه مسکن، فعالیت های اقتصادی سالم، ارتباطات و حمل و نقل درست و به

بحث مدیریت واحد شهری و نقش آن در ابعاد مختلف زندگی شهری از بحث های مهمی است که می تواند ما را در رسیدن به یک توسعه موزون و پایدار باری رساند.

فرهنگ یکی از مقوله های بنیادین زندگی انسانی است که اساس و پایه بسیاری از ساختارهای اجتماعی است. فرهنگ مجموعه ای از ارزش ها، باورها، آداب و رسوم زندگی، ابزارها و فنون مختلف و حتی نوع پوشش و مسکن انسان هاست.

فرهنگ را بر دو گروه مادی و معنوی می توان تقسیم کرد. فرهنگ مادی به دستاوردهای مادی یعنی ابزار و ادوات و فن آوری مربوط می شود و فرهنگ معنوی شامل اندیشه ها، باورها و ارزش ها و به طور کلی دستاورهایی غیر مادی بشراست.

آن چه شهرها را از یکدیگر متمایز می سازد، فرهنگ هایی است که هر شهر در خود دارد. بعضی از آن شهرها شهرهای فرهنگی هستند و بعضی فرهنگ شهری دارند.

برای بیان تفاوت آنها باید گفت که شهر فرهنگی شهری است که حامل تمدن و فرهنگ دیرینه است، شهری است که خصوصیات و عناصر فرهنگی خود را در خود جای داده است و از این نظر برای مردم تمام جهان ارزشمند است. اما آن چه حائز اهمیت است فرهنگ شهری است.

این فرهنگ شهری است که با مجموعه ای از هنجارها، ارزش ها باورها نوع زندگی انسان را در شهر تعیین می کند یا با اجرای اعمال فیزیکی در فضای شهر، نمادهایی را با معانی خاص برای شهرنشینان تداعی کرده حس تعلق و خاطره انگیزی را در آنان احساس رضایتمندی از زندگی در شهر خود ایجاد می کند.

همچنین این فرهنگ شهری است که با منابع فرهنگی شهر از قبیل بنایهای تاریخی، خرده فرهنگ ها و صنایع دستی، آداب و رسوم، فولکلور و منابعی که زاده زیست بوم شهری است، ارزش و اعتبار می بخشد و سبب توسعه اجتماعی و سیاسی جوامع شهری می شود.

از آن جا که بخش عده مشکلات و نابسامانی های موجود در اداره شهر حاصل عدم توافق یا بی توجهی شهرنشینان به شیوه های عقلانی زندگی در شهر است، بسیاری از کارشناسان بر این باورند که باید فرهنگ شهری را آموزش داد و این کار نیاز به یک مدیریت کارآمد و دقیق بر منابع فرهنگی شهر دارد.

شهر نمی تواند شهری فرهنگی باقی بماند مگر آن که مدیریت شهری بر عناصر فرهنگی آن شهر مدیریت کند و

جۆلادە

ورچی سپاس گوزار!

غۇتىپىلە نۇرۇز ئەتعطىپىلە

كودکان و نوجوانان عزیز:

امیدوارم کە تعطیلات خوش بگذرە. حالا کە سرما تمام شده و می توانید بە گردش و "سیران" برويد، نگذارید کە خانواده ھا آشغال ھای خودشان را در طبیعت جا بگذارند. خودتان کە مطمئن حواستان هست و نمی گذارید آشغالی ریخته شود، فقط اگر دیدید محیط اطرافتان کثیف است، نایلونی بردارید و آن جا را تمیز کنید. بعد هم دستانتان را خوب بشویید تا مريض نشوید.

نگذارید بزرگتر ھا درختان را ببرند براي درست کردن آتش. بە آن ھا بگویيد اگر خیلى لازم است، درختان خشك را براي اين کار جمع آوري کنند.

راستى نباید گل ھای زىبا را بچىنيم ياخراب كىنيم چون شايد يك بار دىگر خودمان به آن جا رفتىم. باید طبیعت ما زىبا باقى بماند. بە خصوص "ھالا برمە" کە در دنيا هم بە عنوان ميراث جهانى ثبت شده است. گل ھا در طبیعت زىبا هستند.

(چنور قادرى)

ورچە کە دەكە ويئە بە يىنى قىلىشى دارە كە. ورج لە

عەزىز نەسىن بەر ئىش و ئازار ھاوارو بۆرە لى بەرز ئەيئە وە.

كابراي لادىيى بە خىرايى خۆى دەگە يەنېتە لاي ورچە و پوازىتكى قەوى دەخاتە نىوان قىلىشى دارە كە و بە پىشە تەور ئە يكوتىتە وە، كاتى كە قىلىشە كە دەمى كرددە و، ورج پاي دەر هيئنا.

بەلام، زۆر ئازارى گە يىشتبوو، بۆيى بە شەلەشەل و بۆرەبۆر، لە و شويىنە دوور ئەكە ويئە وە.

كابراي داربىرى لادىيى لە بەر ئەوهى ئە و روژە كارە كە ناتەواو مابوھە، روژى دوايىش دەگەرېتە وە بۆ ئە و شويىنە. ئەما سەير ئە كات، داربىرىن چووبوبە دارستانىيک. كابرا خەرىيکى داربىرىن بۇو، لە نەكاو ورچىك دېتە دووهەرىيکى پې لە ھەنگۈن لە سەر قىلەشى دارە كە دانراوه.

داربىرە كە هەر زوو تىگە يىشت كە ورچە كە ئە و هەنگۈنەي، بۆ سپاس و پىزانىن، بۆ ئەوهى هېنناوه!

عەزىز نەسىن

وەرگىز ئەمېن عەزىزى بەر ئىش و ئازار ھاوارو بۆرە لى بەرز ئەيئە وە.

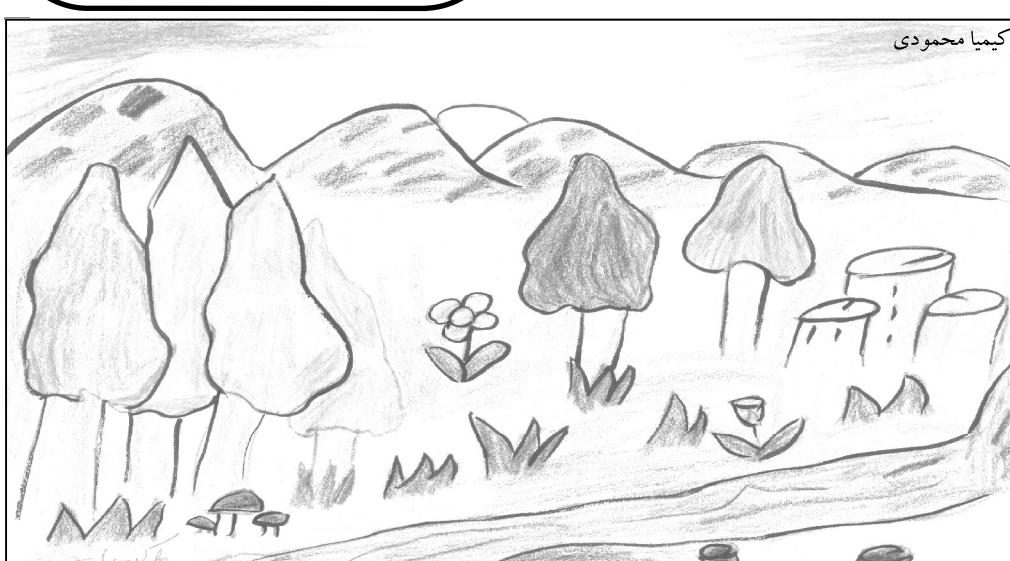

وەرزى زستان بۇو، لە و سەرددەمەدا، تەنیا سووته مەنى بۆ چىشت و نان و بەرگرى لە سەرمای زستان لە گوندەكان، داري جەنگەل بۇو. لە يەكى لە گوندەكانى

كويىستانى زاگرۇس، كابرايە كى لادىيى، بۆ داربىرىن چووبوبە دارستانىيک. كابرا خەرىيکى داربىرىن بۇو، لە نەكاو ورچىك دېتە نزىكى وە دائەنېشىت و سەيرى داربىرە كە ئە كات. كابراي لادىيىش گوئى ناداتى و خەرىيکى كارى خۆى ئەبىت. داربىرە كە، ئەيە ويئە دارىتكى گەورە لە بارى درىزايىھە و بکات بە دوو لە تەوهە. بۆيى كاتى كە بە تەورە كە دارە كە ئەقلەشىنىت، پوازىك دەخاتە بە يىنى قىلەشى دارە كە.

دواي ماوهە يەك، نزىكە و نیوهەرۇ، كابرا بۆ حەساندەنە و نان خواردن، كارە كە بە جى دەھىلىت و لە و شويىنە دوور ئەكە ويئە وە. لەم كاتەدا، ورچە كە دېتە لاي دارە كە و دەست دەكات بە كايە كردن لە گەل دار و پوازدا. بەلام، لەنەكاو، پوازە كە دەر ئەپەرېت و پاي

كېپىا محمودى

موضوع شماره آینده ویژه نامه چیا:
”وظیفه ما در قبال تقریحگاه ها“ می باشد.
لذا از علاقمندان خواهشمندیم که مقالات و نظرات
خود را در این زمینه به دفتر نشریه ارسال نمایند.

شماره تماس: ۰۹۱۸۵۱۵۲۴۸۸

پیام مردم

ادامه مطلب اخلاق گردشگری....

تحقیق در مورد فرهنگ و آداب و رسوم ما و این میدان برای ما نیز به مثابه رسانه، نهاد آموزشی، تربیون و نماینده فرهنگ دیگر مناطق کردنشین می باشد. ما در این میدان به یک اخلاق واقعی در جامعه خودمان نیاز داریم که اصطلاحاً ”اخلاق گردشگری“ می نامند. اخلاق گردشگری وظیفه تک تک ما، بالاخص انسان های آگاه و روشن فکر جامعه می باشد برای اشاعه و انتشار آن، تا دیگر شاهد آلودگی ها، نا آرامی ها و عدم پذیرش پایای توریسم در شهر نباشیم. اخلاق به این که مسافرین را به جای زریبار به گردنه روتایی ”چاوگ“ نفرستیم و بعد کلکسیون آدرس اشتباه را در اذهان مسافرین و دوستان خود حک نکیم. اخلاق به قیمت بازاری اجناس و برخورد با مسافرین که شاید یکی از عملده ترین مسایل بازار پر رونق شهر باشه در مقایسه با مریوان می باشد. اخلاق به رفتار اصیل نه رفتار قهرمان فیلم های قبل از دهه پنجاه، اخلاق خدمات رستوران ها، هتل داران، اخلاق به آموختن هنر همیزی با فرهنگ دیگران، اخلاق مستولین شهر به شناخت آسیب های تغییری و توریستی شهر مانند نبود پارک، اماکن عمومی جهت استراحت و اسکان مسافرین و هزاران اخلاق که همگی وجودن ها از آن آگاه می باشند، اما ... !!!

مشاهده آن ها از رفتار و برخورد ما ساخت نگرشی است برای خود و جامعه شان از فرهنگ، آداب و رسوم و جامعه ما. جامعه ای که تا چند سال اخیر تصور می کردند کورد ها همان شخصیت ها ساخته فیلم هایی می باشند که پشت کوه ها با اسب و اسلحه زندگی می کنند. نگرش قالب گرفته ای که شکستن آن بستگی به رفتار و کردار ما دارد، رفتاری که نه به خاطر بهره و سود گرفتن، بلکه به خاطر فرهنگمان، فرهنگی که جز این میدان، کمالی آن چنانی برای شناساندن خود ندارد. رحیم باجور

شهروندان گرامی!
در صورت برخورد با مسافرینی که در هر ساعتی از شبانه روز، نیاز فوری به صافکاری خودروهاشان دارند، جهت تعییر رایگان، با آقای غلام ویسی از اعضای انجمن سبز چیا تماس حاصل فرمایید. شماره تماس: ۰۹۱۸۹۷۴۶۲۸۵

کۆچی سه‌وزوانان

کەڙ و کۆسار و نهچیر و گیا و دار
ئەبووژینه وەھر سالیک بەھار
بەلام سه‌وزەلان ئەمسالمان بەھار
رەنگى خۆی گۆری، سوور و ئال و وال
دەس پەش و دل پەش لە کەمینگاوه
تىرىپى خۆی لە جەرگمان داوه
لەوارگەی سىينەي سىنەي ئەرەدەلان
رۇو سوور و بەرگ سەھەز فېرىن بە بالان
چوار ژىنگەوانى پارىزەردى خاك
ھەركام تىكۈشەر، ھەركام كۈرى چاڭ
بەرگ و بالايان ئاۋىتىھى ھووناوا
بۇ كۆچى سووريان كز بۇوه ھەتاو
گەزىزە، گۇللاھ، ھەللاھ و چنۇور
كاتى سەرەھەلدا سوورون، سوورى سوور
شاخ و کەڙ و کۆھەستان لە وەنه وز
لە ئاھ و نزاى سەھەز وانى سەوز
ھۆيەزدان! خودان زەمین و ئاسمان
سارپىز كەر داخى ئاخى ھەممومان
”چيا“

پېشكەش بە پۇھى پاکى چوار ژىنگەوانى شەھيد

- همشهريان گرامى! مهمانان نوروزى قاصدان پیام و فرهنگ ما به دیگر نقاط کشور مى باشند. رفتار شايسته ما با آنها باعث باز گشت مجددشان به شهرمان، در سالهای آينده خواهد شد.

- از اداره میراث فرهنگی خواستار ساماندهی و مرمت قبر (حیدری) درويش مى باشم.

- آقای شهردارا تکلیف پارک ۱۴ هكتاري چە شد؟ (یک شهروند)

- از شهردارى مى خواهم نسبت به وضعیت کوچه ها و خیابان های سطح شهر در سال جدید اهتمام جدی بورزد. (کەنه پوشى)

- بەشكىم ئىمسال وەك پار نەبى؟، پاره کە شارهادارى كانى دىنار بە ئاوى خواردنەوە بلواره كەي جوجوسازى تاودىری نە كرد لە حاليكدا كە خەلکى، ئاوى خواردنىان نەبۇوا!

- شهردار قبلى يارسال نصف كۆچە هاي محله كوره موسوى را آسفالت كرد، از شهردار جدید مى خواهم آن را تمام كند.

- مسئولىن شهر! فکری بە حال ”زيرميزى“ گرفتن بعضى از دكتر ها بکنيد.

- برای چندمين بار، مسیر زریبار سطل آشغال ندارد، خواهش مى کنم کاری بکنيد.

ساختمان پزشکان دکتر رشیدی

متخصص قلب و عروق

متخصص سونوگرافى

متخصص جراحى عمومى

متخصص اعصاب و روان

پزشك عمومى

كارشناس ارشد تغذيه

كارشناس مامایي

كارشناس مامایي

واحد تزریقات و پانسمان

دكتور رضا آرين نيا

دكتور سمیه زارعی

دكتور رامین نصرتى

دكتور حامد محمدى

دكتور مختار رشیدى

خانم ف کاظمى

خانم روزین اختىر

خانم ليدا كريمى

مریوان: خ سیدقطب . جنب داروخانه شبانه روزی خوارزمی

مرکز ارتباط: ۰۸۷۵-۳۲۲۱۱۹۴

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.